Undervisningsbeskrivelse for KS

Stamoplysninger til brug ved prøver

Institution	Kolding HF & VUC
Termin	December 2026
Uddannelse	Hf
Fag og niveau	Historie B, religion C og samfundsfag C
Lærer(e)	Historie B – Michael Bork Religion C – Tanja Riishede Duus Samfundsfag C – Jørn Wenzelsen
Hold	Hf2-25x

Fællesfaglige temaer

Demokrati og Velfærd er de to fællesfaglige temaer.

Tema	Historie B	Religion C	Samfundsfag C
Demokrati	03 Det svære demokrati	02 Kristendom og demokrati	01 Demokrati og politik
Velfærd	06 Fra fattighjælp til velfærdsstat	05 Tro og etik i velfærdsstaten	02 Velfærdsstaten og velfærdsmodeller

Fælles KS-eksamenstræning

Som forberedelse til den interne flerfaglige prøve arbejdede eleverne i tre moduler med øvelsessættet Velfærd og tryghed. De fandt et fælles tema i sættets fire bilag og formulerede et hovedspørgsmål og tre underspørgsmål med udgangspunkt i bilagene og viden fra alle tre fag. Spørgsmålene dannede grundlag for en synopsis.

Undervisningstid

Historie B 150 timer · Religion C 75 timer · Samfundsfag C 75 timer · KS i alt 300 timer.

Timetallene følger bekendtgørelsen om de gymnasiale uddannelser (bilag 1, pkt. 4). Timetallet for hvert forløb er et afrundet skøn i klokketimer.

Historie B

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb

Forløb 00	Derfor historie (introforløb)
Forløb 01	Vikingetiden
Forløb 02	Enevælde og oplysningstid
Forløb 03	Det svære demokrati
Forløb 04	Danmark på Guldkysten
Forløb 05	Ideologiernes kamp
Forløb 06	Fra fattighjælp til velfærdsstat
Forløb 07	Kampen om indvandringen
Særforløb	Historieopgaven

Materiale med opgjort sidetal svarer til ca. 350 sider.

OneNote-tekster er opgjort med ca. 2.400 anslag pr. side. Film og lyd med angivet spilletid er omregnet med ca. seks minutter pr. side. Trykte sidetal er angivet ved det enkelte materiale.

Faglige mål og kernestof er vurderet ud fra KS-læreplanen for toårigt hf (august 2022, bilag 14A, pkt. 2.1 og 2.2.1).

Undervisningstid i alt 150 klokketimer.

Forløb 00	**DERFOR HISTORIE (INTROFORLØB)**
Forløbets indhold og fokus	**Hvad bruger vi historien til, og hvordan kan vi undersøge den?** Eleverne sammenlignede forskellige former for historiebrug og trænede kronologi. De undersøgte, hvordan en forfalskning kan være historisk brugbar, alt efter hvilket spørgsmål man stiller, og analyserede et uddrag af Mein Kampf med fokus på kontekst, afsender, tendens og kildens udsagnskraft. Arbejdet med aktører, strukturer og historiske drivkræfter gav eleverne forskellige måder at forklare historisk forandring på.
Faglige mål	*Undersøge enkeltfaglige problemstillinger og vurdere kilder kritisk.* Eleverne brugte det funktionelle kildebegreb på Zions vises protokoller og analyserede afsender og tendens i Mein Kampf. De arbejdede med forholdet mellem aktør og struktur gennem forskellige forklaringer på Hitlers magtovertagelse.
Kernestof	Historiefaglige metoder, historiebrug, historiske årsagssammenhænge og forholdet mellem aktør og struktur.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Kristian Iversen og Ulla Nedergård Pedersen, ”Derfor skal du have historie!”, i Derfor historie – teori og metode i brug (redigeret af Michael Bork) (ca. 1,5 sider). • Typer af historiebrug (oversigt) (ca. 1 side). • Kristian Iversen og Ulla Nedergård Pedersen, ”Hvad er kildekritik, og hvordan laves en analyse?”, i Derfor historie – teori og metode i brug (redigeret af Michael Bork som ”Hvad er kildekritik?”) (ca. 2,5 sider). • Kildekritisk analyse (metodeark) (ca. 1 side). • Adolf Hitler, Mein Kampf, kap. 11, Folk og race (1925, uddrag) (ca. 3 sider). • Kristian Iversen og Ulla Nedergård Pedersen, ”Hvad er historiens drivkræfter?”, i Derfor historie – teori og metode i brug (redigeret af Michael Bork, med model fra Anders Hassing og Christian Vollmond, Fra fortid til historie, 2. udg., Columbus, 2017) (ca. 2,5 sider). **Supplerende stof** • Zions vises protokoller (video).
Omfang	Ca. 11,5 sider. Undervisningstid ca. 10 timer.
Arbejdsformer	Kronologiøvelse med billeder, klasseundervisning, individuel læsning med farvemarkering, kildeanalyse i grupper og fælles opsamling.

Forløb 01	**VIKINGETIDEN**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan var vikingesamfundet organiseret, hvorfor blev Danmark kristnet, og hvordan har eftertiden brugt vikingetiden?** Forløbet fulgte udviklingen fra lokale høvdinge til en stærkere kongemagt og undersøgte sammenhængen mellem handel, togter og bosættelser. Eleverne sammenlignede Adam af Bremen og Widukind af Corveys fremstillinger af Harald Blåtands omvendelse og vurderede, hvad kilderne kan bruges til. De undersøgte også vikingetiden som byggesten i dansk national identitet.
Faglige mål	Bruge historiske udviklingslinjer til at forstå Danmark i samspil med omverdenen. Eleverne knyttede vikingernes togter, handel og bosættelser til kontakterne med Europa. De vurderede Adam af Bremen og Widukind som kilder til kristningen og undersøgte dens betydning for Danmark.
Kernestof	Dansk historie og identitet, historiske nedslag og periodisering, styreformer, kulturmøder, historiefaglige metoder og historiebrug.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Peter Frederiksen m.fl., Grundbog til danmarkshistorien, ”Landsbyer og byer” (brugt under titlen ”Vikingesamfundet”) (ca. 3,5 sider). • Michael Bork, Den ustabile kongemagt (ca. 2,5 sider). • Peter Frederiksen m.fl., Grundbog til danmarkshistorien, ”Vikingetogterne” (redigeret af Aja Møller Jensen) (ca. 2,5 sider). • Carl-Johan Bryld, Danmark – tider og temaer, Kristendommens sejr, bearbejdet som Den nye tro (ca. 2 sider). • Ibn Ya’qub at Turtushi om Hedeby (uddrag) (ca. 0,5 side). • Frankiske rigsannaler om kong Godfred (808, uddrag) (ca. 0,5 side). • Den angelsaksiske krønike om Lindisfarne (793, uddrag) (ca. 0,5 side). • Alcuin af York om angrebet på Lindisfarne (brevuddrag) (ca. 0,5 side). • Den store Jellingstens indskrift (uddrag) (ca. 0,5 side). • Pave Nikolaus I til kong Horik II (860, uddrag) (ca. 0,5 side). • Adam af Bremen om Haralds omvendelse (uddrag) (ca. 0,5 side). • Widukind af Corvey om Haralds omvendelse (uddrag) (ca. 0,5 side). • Bjørn Matsen og Ole Bjørn Petersen, Vikinger – indsigt og udsyn, s. 129–131 (brugt under titlen ”Byggesten i den nationale identitet”) (ca. 3 sider). **Supplerende stof** • DR, Historien om Danmark – Vikingetiden (uddrag) (ca. 5 sider). • DR, 1000 års tro – Danernes store religionsskifte (uddrag) (ca. 5 sider). • Øvelse om Charlie Kirk og Valhalla (kort tekstuddrag) (ca. 0,5 side). • Periodiseringsoversigt og kronologiøvelse som overgang til enevælden (ca. 1,5 sider). • DR, Liv i renæssancen – De satans kvinder (overgangsmodul om kvindesyn og troldom) (ca. 6 sider, 36 min.).
Omfang	Ca. 35,5 sider. Undervisningstid ca. 21 timer.
Arbejdsformer	Klasseundervisning, individuelt læsearbejde, kortarbejde, makker- og gruppearbejde, sammenlignende kildeanalyse, citatøvelse og faglig samtale under gåtur.

Forløb 02	**ENEVÆLDE OG OPLYSNINGSTID**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan blev enevælden indført og legitimeret, og hvordan kom oplysningstidens ideer til udtryk i reformer?** Eleverne undersøgte overgangen fra adelsvælde til enevælde, bøndernes vilkår og landboreformerne. De brugte aktør- og strukturforklaringer til at belyse stavnsbåndets ophævelse. En kongelig affære dannede afsæt for at undersøge oplyst enevælde, mens Struensees forsvarsskrift blev læst kildekritisk med blik for afsenderens situation og formål.
Faglige mål	*Forklare historisk udvikling og reflektere over samspillet mellem aktør og struktur.* Eleverne afvejede betydningen af politiske beslutninger og økonomiske forhold for landboreformerne. De vurderede Struensees forsvarsskrift ud fra afsenderens situation og formål.
Kernestof	Dansk historie, styreformer, forholdet mellem aktør og struktur, produktionens betydning for levevilkår og historiefaglige metoder.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Carl-Johan Bryld, Danmark – tider og temaer, ”Enevælden indføres” (ca. 2,5 sider). • Carsten Lykke-Kjeldsen, ”Oplysningstiden”, i Inge Adriansen m.fl., Fokus 2, uddragene ”Oplysningstiden” og ”Menneske og samfund” (ca. 3,5 sider). • Carl-Johan Bryld, Danmark – tider og temaer, ”Et fattigt land 1660–1740” (ca. 2,5 sider). • Carl-Johan Bryld, Danmark – tider og temaer, ”De store landboreformer” (brugt under titlen ”Udskiftning og selvstændiggørelse”) (ca. 3 sider). • Carl-Johan Bryld, Danmark – tider og temaer, ”Bondens frigørelse” og ”Reformernes resultater” (angivet i forløbsplanen under ”Fra bonde til borger”) (ca. 2,5 sider). • Kommercekollegiet om bøndernes situation (1735, uddrag) (ca. 0,5 side). • Johann Friedrich Struensees forsvarsskrift (1772, uddrag) (ca. 2 sider). **Supplerende stof** • Danmarkshistorien på Lex, Ophævelse af stavnsbåndet 1788–1800 (uddrag) (ca. 0,5 side). • De klassiske ideologier (oversigt) (ca. 1 side). • Landsbyfællesskabet i en brydningstid (rollekort) (ca. 2,5 sider). • DR, Historien om Danmark – Enevælde og oplysningstid (uddrag) (ca. 5 sider). • DR, Dengang vi var bønder 1:6 – Fæstebønder (uddrag) (ca. 5 sider). • Interview med Michael Bregnsbo, Hvad er enevælde? (jf. arbejdsplanen) (ca. 1 side). • Interviews med Erland Porsmose om landsbyen, dens alder og udskiftningen (tre klip, jf. arbejdsplanen) (ca. 5 sider). • Nikolaj Arcel, En kongelig affære (2012) (ca. 21,5 sider, ca. 130 min., delvist set hjemme). • Aktører og strukturer i stavnsbåndets ophævelse (øvelsesmateriale) (ca. 1,5 sider).
Omfang	Ca. 59,5 sider. Undervisningstid ca. 17 timer.
Arbejdsformer	Klasseundervisning, læsning med farvemarkering, rollespil om landsbyfællesskabet, film med styrede noter, kildeanalyse og makkersamtale.

Forløb 03	**DET SVÆRE DEMOKRATI**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan blev Danmark et demokrati, og hvem fik i praksis adgang til politisk indflydelse?** Eleverne arbejdede med antikkens styreformer som afsæt for et forløb om revolution og modrevolution, Grundloven i 1849, forfatningskampen, partiernes dannelse og parlamentarismen. De undersøgte valgrettens grænser og udvidelse, herunder kvinders valgret i 1915, og analyserede Carl Plougs argumenter mod kommunal valgret til kvinder.
Faglige mål	*Anvende historiske begreber og udviklingslinjer til at forklare, hvordan politisk deltagelse ændrede sig fra 1849 til 1915.* Eleverne analyserede Carl Plougs tale og diskuterede datidens syn på køn og politisk deltagelse i forhold til nutidens.
Kernestof	Styreformer fra antikken til nutiden, dansk og europæisk historie, historiske årsagssammenhænge, aktør og struktur samt historiefaglige metoder.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Demokratiets fødsel og genkomst (introduktion, styreformsmodel og citater fra Platon og Aristoteles) (ca. 1,5 sider). • Michael Bork, ”Revolutioner og modrevolutioner i 1800-tallet” (OneNote) (ca. 4 sider). • Michael Bork, ”Fra enevælde til demokrati” (OneNote) (ca. 3,5 sider). • Michael Bork, ”Industrialiseringen og firepartisystemet” (OneNote) (ca. 3,5 sider). • Bodil Olesen, ”Kvindelig valgret 1849–1915”, Danmarkshistorien.dk (bearbejdet som ”Kampen for kvinders valgret”) (ca. 2,5 sider). • Carl-Johan Bryld, Danmark – tider og temaer, ”Et politisk system formes” (brugt over to moduler) (ca. 3 sider). • Johannes Ephraim Larsen om valgret, 19. marts 1849 (citat gengivet i ”Fra enevælde til demokrati”) (ca. 0,5 side). • Orla Lehmann om politisk indflydelse (1860–61, citat gengivet i ”Fra enevælde til demokrati”) (ca. 0,5 side). • Carl Ploug om kommunal valgret til kvinder (1888), Rigsdagstidende 1887–1888, Landstingets Forhandlinger, sp. 677–682 (uddrag) (ca. 2,5 sider). **Supplerende stof** • Mads Olrik, Israel har opdaget, at landet står næsten alene (Zetland, 18. september 2025, lydartikel) (ca. 3 sider, 17 min.). • DR, Historien om Danmark – Grundloven, folket og magten (vist i to dele) (ca. 5 sider). • Danmarkshistorien.dk, Historien om de syv F’er (miniforedrag) (ca. 2,5 sider, 15 min. afsat i modulplanen). • Oversigtsark om de syv F’er og øvelsen Placér årsagerne! (ca. 2 sider).
Omfang	Ca. 34 sider. Undervisningstid ca. 17 timer.
Arbejdsformer	Klasseundervisning, læsning og lytning med fokusspørgsmål, gruppearbejde med plakater, kildeanalyse med citater, makkerfremlæggelser og årsagsøvelse.

Forløb 04	**DANMARK PÅ GULDKYSTEN**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan deltog Danmark i den transatlantiske slavehandel, og hvordan bliver kolonifortiden fortalt og diskuteret i dag?** Eleverne undersøgte mødet mellem Kongoriget og portugiserne, den danske tilstedeværelse på Guldkysten og Schimmelmanns trekantshandel. De arbejdede kildekritisk med forordningen fra 1792 og skelnede mellem ophøret af slavehandlen og ophævelsen af slaveriet. De sammenlignede historiske filmfremstillinger af 1848 og diskuterede ansvar og spørgsmålet om en officiel undskyldning.
Faglige mål	*Forklare historiske sammenhænge mellem Danmark og omverdenen gennem trekantshandlen.* Eleverne analyserede forordningen af 1792 og sammenlignede filmfremstillinger af slaveriets ophør. Diskussionen om en officiel undskyldning trænede faglig argumentation om fortidens og nutidens værdier.
Kernestof	Globalisering og kulturmøder, dansk historie og identitet, produktionens betydning, historiefaglige metoder og historiebrug.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Morten Hilligsø Munk, Afrikas historie – mødet mellem sorte og hvide (Systime, 2016), ”Guldkysten og søfarerne” (ca. 2,5 sider). • Morten Hilligsø Munk, Afrikas historie – mødet mellem sorte og hvide (Systime, 2016), ”Danskerne og det sorte guld”, uddragene ”Danskernes handelsmotiver” og ”Danmark på Guldkysten” (ca. 2 sider). • Morten Hilligsø Munk, Afrikas historie – mødet mellem sorte og hvide (Systime, 2016), ”Danmark på Guldkysten” (brugt under titlen ”Schimmelmanns trekantshandel”) (ca. 2,5 sider). • Forordning om negerhandlen, 16. marts 1792 (med kildeintroduktion) (ca. 1 side). • HistorieLab, En livsfarlig sejltur (kilde 2, 4, 7, 8 og 9) (ca. 2 sider, skøn for tekst-, billed- og genstandskilder i alt). • Kristian Iversen og Ulla Nedergård Pedersen, Danmarkshistorie mellem erindring og glemsel, ”Dansk angerpolitik – eller mangel på samme?” (ca. 3,5 sider). **Supplerende stof** • Nyere perspektiver på kolonialisme (uddrag om Grønland og Venezuela med afsæt i Lex) (ca. 1,5 sider). • Mødet mellem Kongoriget og portugiserne (øvelsesmateriale) (ca. 1 side). • Miniforedrag om dansk kolonihistorie (jf. arbejdsplanen). • DR, Slavenation Danmark, afsnit 1 (ca. 5 sider, ca. 30 min.). • DR, Slavenation Danmark, afsnit 2 (ca. 5 sider, 29 min.). • Filmplakater til Peter von Scholten og Viften (ca. 1 side, to billedkilder). • Palle Kjærulff-Schmidt, Peter von Scholten (1987, slutuddrag) (ca. 3,5 sider, ca. 20 min.). • Frederikke Aspöck, Viften (2023) (ca. 16,5 sider, ca. 100 min.). • Filmcentralen, interview med instruktøren til Viften (ca. 1 side, 4:50 min.). • Pressemateriale til Viften (uddrag med Anna Neye og Frederikke Aspöck) (ca. 2 sider). • Slavernes børn (dokumentar) (ca. 4 sider, 24 min.).
Omfang	Ca. 54 sider. Undervisningstid ca. 19 timer.
Arbejdsformer	Perspektivøvelse om Kongoriget, individuel læsning, matrixarbejde med kilder, filmanalyse, makkerarbejde og faglig diskussion.

Forløb 05	**IDEOLOGIERNES KAMP**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan prægede nazisme, kommunisme og liberalisme Europas historie fra Første Verdenskrigs afslutning til den tidlige kolde krig?** Første del fulgte Versaillesfreden, Weimarrepublikkens kriser, nazisternes magtovertagelse og forfølgelsen af Europas jøder. Eleverne brugte Stantons model til at undersøge folkedrab og arbejdede med Holocaustbenægtelse og efterkrigstidens erindringskultur. Anden del fulgte blokdannelsen, Trumandoktrinen og Koreakrigen. Eleverne sammenlignede Kennans og Novikovs telegrammer for at undersøge, hvordan USA og Sovjetunionen opfattede hinanden.
Faglige mål	*Forklare politiske grundholdninger og deres historiske betydning gennem nazismens fremvækst og den kolde krigs blokdannelse.* Eleverne brugte fagbegreber til at undersøge Holocaust, sammenlignede Kennans og Novikovs telegrammer og formidlede deres arbejde med folkedrab i grupper.
Kernestof	Ideologiernes kamp i det 20. århundrede, Holocaust og andre folkedrab, styreformer, europæisk historie og verdenshistorie, historiefaglige metoder og historiebrug.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • DR, Se kuglerne i øjnene! Forstå 1. verdenskrig i 5 hurtige punkter (artikel eller lyd). • Syv centrale territoriale ændringer 1914–1923 og Den uretfærdige fred (lærernoter) (ca. 1,5 sider). • Det politiske landskab – tidens ideologier (oversigt) (ca. 0,5 side). • Peter Frederiksen, Det tredie Rige – fællesskab og forbrydelse, Weimarforfatningen og fredskonferencen i Versailles (s. 18–19) (2 trykte sider). • NSDAP's partiprogram (1920), gengivet i Walther Hofer, Nationalsocialismen – en dokumentarisk fremstilling (Hasselbalch, 1963), s. 28 ff. (ca. 1,5 sider). • Peter Frederiksen, Det tredie Rige – fællesskab og forbrydelse, "Krisen baner vej for nazisterne" (s. 37–40) (4 trykte sider). • Peter Frederiksen, Det tredie Rige – fællesskab og forbrydelse, "Jødeforfølgelsens fire faser" (s. 75–79) (5 trykte sider). • "At følge føreren" (interview fra 1990'erne), gengivet i Peter Frederiksen, Det tredie Rige – fællesskab og forbrydelse, s. 187 (1 trykt side). • Peter Frederiksen, Det tredie Rige – fællesskab og forbrydelse, "Holocaust" (s. 108–111) (4 trykte sider). • Folkedrab.dk, Hvordan opstår folkedrab? – Stantons teori (med lærerintroduktion) (ca. 6 sider). • Michael Bork, "Fra tavshed til mindekultur – Tysk historiebrug efter 1945" (OneNote) (ca. 3,5 sider). • Carl-Johan Bryld, Verden efter 1914 – i dansk perspektiv, "Den kolde krig" (brugt under titlen "De store blokdannelser") (ca. 1,5 sider). • Carl-Johan Bryld, Verden efter 1914 – i dansk perspektiv (iBog), "Europas deling 1944–1949" og "Folkedemokratiseringen" af Østeuropa (OneNote-materialet omfatter også Stalins reaktion på jerntæppetalen) (ca. 2,5 sider). • George F. Kennan, Det lange telegram, 22. februar 1946 (uddrag i Carl-Johan Bryld, Verden efter 1914 – i dansk perspektiv) (ca. 1 side). • Nikolaj Novikov, Telegram til Molotov, 27. september 1946 (uddrag i Carl-Johan Bryld, Verden efter 1914 – i dansk perspektiv) (ca. 1 side). • Carl-Johan Bryld, Verden efter 1914 – i dansk perspektiv (iBog), "USA's inddæmningspolitik" (ca. 2,5 sider). • Michael Bork, "Fra krig til afspænding – Korea-krigen og Stalins død" (OneNote) (ca. 3 sider).

Forløb 05	IDEOLOGIERNES KAMP
Anvendt materiale (fortsat)	**Supplerende stof** • Mandatfordelingen i Weimarrepublikken, propagandabilleder og Jødeforfølgelsens fire faser (tidslinjearbejde) (ca. 2 sider, skøn for udvalgte figurer og billeder). • Kristeligt Dagblad, 10 vigtige begivenheder under Anden Verdenskrig (artikel). • Holocaust Survivors Remember Kristallnacht (video med vidneberetninger) (ca. 2,5 sider, ca. 15 min. afsat). • DR, Skandinavien i Hitlers jerngreb – Retfærdighedens time (ca. 5 sider, 29 min.). • British Pathé, Holocaust Buchenwald Concentration Camp Uncovered (1945, klip). • Folkedrab.dk, læsning om Holocaustbenægtelse, dokumentation og eksempler på folkedrab, herunder Rwanda (matrixarbejde). • Paul Celan, Dødsfuga (1945, digt i matrixarbejdet) (ca. 1 side). • Make Mine Freedom (1948, amerikansk propagandafilm) (ca. 1,5 sider, ca. 10 min.). • Valg i Ungarn 2026 (læreroplæg og uddrag af Under valget i Ungarn lurer noget uoverskueligt rædsomt, Politiken). • Fra verdenskrig til kold krig, afsnit 2 (sidste del fra 28:00) (ca. 4,5 sider, 28 min.). • Kim Larsen, Jutlandia, og Højskolesangbogens omtale af sangen (sang og læsning) (ca. 1,5 sider).
Omfang	Ca. 58,5 sider. Undervisningstid ca. 27 timer.
Arbejdsformer	Klasseundervisning, tidslinjer, farvemarkering, selvstændigt arbejde, kildekritiske sammenligninger, gruppefremlæggelser, arbejde med statistikker og analyse af propaganda og dokumentarfilm.

Forløb 06	**FRA FATTIGHJÆLP TIL VELFÆRDSSTAT**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan ændrede statens ansvar for fattige sig fra fattighjælp til velfærdsstat?** Eleverne undersøgte, hvordan industrialisering og urbanisering påvirkede levevilkårene, og hvordan fattigvæsnet skelnede mellem værdigt og ikke-værdigt trængende. Med Steinckes reform og Ernst Hansens beretning om arbejdsløshed arbejdede de med de sociale konsekvenser af 1930'ernes krise og overgangen fra skøn til ret. Forløbet fulgte derefter udbygningen af velfærdsstaten og den offentlige omsorg efter 1945.
Faglige mål	*Forklare en historisk udviklingslinje fra fattighjælp til velfærdsstat med lovtekster og personlige beretninger.* I den mindre empiriske undersøgelse Fattig i Kolding kortlagde eleverne lokale hjælpetilbud og undersøgte, hvem der kunne få adgang til dem.
Kernestof	Dansk historie, levevilkår og produktion, forholdet mellem aktør og struktur, historiske årsagssammenhænge og historiefaglige metoder.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Michael Bork, "Fra natvægterstat til velfærdsstat" (OneNote) (ca. 2,5 sider). • Michael Bork, "Velfærdsstatens rødder" (OneNote, med billedmateriale) (ca. 4 sider). • Junigrundlovens § 89 (1849, uddrag) (ca. 0,5 side). • Michael Bork, "Fra skøn til ret – socialpolitik i mellemkrigstiden" (OneNote) (ca. 3,5 sider). • Ernst Hansen, beretning om arbejdsløshed i 1930'erne (uddrag i Inge Adriansen m.fl., Fra oplysningstid til europæisk integration, Systime, 2019) (ca. 2,5 sider). • Michael Bork, "Velfærdsstatens guldalder" (OneNote) (ca. 3,5 sider). • Michael Bork, "Velfærdsstaten – fra vugge til grav" (OneNote) (ca. 2,5 sider). **Supplerende stof** • Fattigspillet (rollekort og instruktion) (ca. 2 sider). • DR, Historien om de fattige, afsnit 1 af 4 (ca. 5 sider). • DR, Historien om de fattige, afsnit 2 af 4 (ca. 5 sider). • DR, Historien om de fattige, afsnit 3 af 4 (ca. 5 sider). • Det Samfundsfaglige Videoarkiv, Kanslergadeforliget. • Miniforedrag om velfærdsstaten. • Fattig i Kolding (arbejdsark) (ca. 1 side).
Omfang	Ca. 37 sider. Undervisningstid ca. 14 timer.
Arbejdsformer	Klasseundervisning, læsning, billed- og kildeanalyse, rollespil om fattighjælp i 1925, dokumentarer med fokuseret notetagning og undersøgelse af hjælpetilbud i Kolding.

Forløb 07	KAMPEN OM INDVANDRINGEN
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan ændrede dansk udlændingepolitik sig fra 1960'ernes gæstearbejdere til tiden efter 2015?** Eleverne undersøgte udlændingeloven af 1983, Vestegnens integrationsdebat og Dansk Folkepartis gennembrud. De analyserede Pia Kjærsgaards årsmødetale fra 1999 og fulgte udviklingen fra systemskiftet i 2001 til flygtningekrisen i 2015 og særloven for fordrevne fra Ukraine i 2022.
Faglige mål	*Undersøge en samfundsudvikling med kvalitative og kvantitative data.* Eleverne analyserede Pia Kjærsgaards tale og sammenlignede kommunale befolkningstal. De brugte Vestegnens historie til at diskutere aktuelle integrationsspørgsmål.
Kernestof	Dansk historie og identitet, globalisering og kulturmøder, forholdet mellem aktør og struktur, historiske udviklingslinjer og historiefaglige metoder.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Michael Bork, "De første gæstearbejdere" (OneNote, inkl. Bo Bojesens samtidige tegning) (ca. 3 sider). • Michael Bork, "Verdens mest menneskevenlige lov" (OneNote) (ca. 3,5 sider). • Michael Bork, "Udlændingedebatten ændrer karakter" (OneNote, med uddrag af samtidige udsagn og debatmateriale) (ca. 4,5 sider). • Michael Bork, "Oprøret på Vestegnen" (OneNote, med uddrag af udsagn af Per Madsen m.fl.) (ca. 3 sider). • Michael Bork, "Dansk Folkeparti og værdipolitikkens gennembrud" (OneNote, med afsæt i Karsten Nikolajsen og Thomas Ohnesorge, Den ny indvandring) (ca. 3 sider). • Pia Kjærsgaards tale ved Dansk Folkepartis årsmøde (1999, uddrag) (ca. 2 sider). • Michael Bork, "Systemskiftet 2001" (OneNote, med afsæt i Karsten Nikolajsen og Thomas Ohnesorge, Den ny indvandring) (ca. 5 sider). • Michael Bork, "Indvandringsdebatten i 2010'erne" (OneNote, med perspektiv til 2020'erne) (ca. 3,5 sider). **Supplerende stof** • Carolina Kamil, De, der blev i Tyrkiet – de lever bedre end os (Berlingske, 30. april 2016) (ca. 4 sider). • Danmarkshistorien.dk, Indvandring i velfærdsstaten efter 1965 (jf. arbejdsplanen) (ca. 1 side). • DR, Kampen om indvandringen – Verdens mest menneskevenlige lov (uddrag) (ca. 5 sider). • DR, Kampen om indvandringen – Ikke en krone! (uddrag) (ca. 5 sider). • DR, Kampen om indvandringen – Stuerene bliver I aldrig (uddrag) (ca. 5 sider). • DR's kort over indvandrere og efterkommere i danske kommuner (kort- og dataøvelse) (ca. 1 side).
Omfang	Ca. 48,5 sider. Undervisningstid ca. 17 timer.
Arbejdsformer	Klasseundervisning, individuelt arbejde, makker- og gruppearbejde, dokumentar, kommunesammenligning og taleanalyse.

Særforløb	**HISTORIEOPGAVEN**
Forløbets indhold og fokus	Eleverne arbejdede med at besvare en historisk opgaveformulering ved at forbinde redegørelse, kildeanalyse og diskussion eller vurdering. De undersøgte en tidligere elevopgave, valgte en opgaveformulering og søgte efter baggrundsstof og historiske kilder på biblioteket. De udarbejdede en materialeliste og en foreløbig disposition og øvede sig i at skrive et analyseafsnit, hvor en hypotese afprøves ved hjælp af et kildecitat og et relevant kildekritisk forhold. Efter makkerrespons reviderede de afsnittet og afleverede deres forarbejde i LudusWeb.
Faglige mål	*Indsamle, udvælge og anvende historisk materiale kritisk.* Eleverne begrundede deres valg i en materialeliste og afprøvede en hypotese med et kildecitat. Dispositionen, analyseafsnittet og makkerresponsen trænede skriftlig formidling og faglig dialog.
Kernestof	Historiefaglige metoder, kritisk informationssøgning, udvælgelse og anvendelse af forskellige materialetyper samt skriftlig faglig formidling. Det emnespecifikke kernestof afhænger af den valgte opgave.
Anvendt materiale	**Supplerende stof** • Michael Bork, Skriveguide til historieopgaven (ca. 8 sider, ca. 19.500 anslag i den vedlagte guide). • Michael Bork, Klar til historieopgaven (modulvejledning og analyseeksempel om Carl Ploug) (ca. 3,5 sider). • Kirstines historieopgave (eksempelbesvarelse, orienterende læsning). • Emner og opgaveformuleringer. • Elevernes selvfundne baggrundsstof og historiske kilder.
Omfang	Ca. 11,5 sider. Undervisningstid ca. 8 timer.
Arbejdsformer	Fælles introduktion, makkeranalyse af eksempelopgave, bibliotekaroplæg, individuel materialesøgning og vejledning, dispositionsarbejde, individuel skrivning og makkerrespons. Skriveøvelsen omfattede 1.300–1.600 anslag.

Religion C

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb

Forløb 00	Religion i det senmoderne samfund (introforløb)
Forløb 01	Nordisk religion
Forløb 02	Kristendom og samfund
Forløb 03	Fra Mekka til Vollsmose
Forløb 04	Buddhisme i øst og vest
Forløb 05	Tro og etik i velfærdsstaten

Materiale med opgjort sidetal svarer til ca. 161,5 sider.

OneNote-tekster er opgjort med ca. 2.400 anslag pr. side. Film og lyd med angivet spilletid er omregnet med ca. seks minutter pr. side. Trykte sidetal er angivet ved det enkelte materiale.

Faglige mål og kernestof er vurderet ud fra KS-læreplanen for toårigt hf (august 2022, bilag 14A, pkt. 2.1 og 2.2.2).

Undervisningstid i alt 75 klokketimer.

Forløb 00	**RELIGION I DET SENMODERNE SAMFUND (INTROFORLØB)**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan kan man afgøre, om noget er religion, og hvordan kommer religion til udtryk i Danmark i dag?** Forløbet introducerede funktionelle og substantielle religionsdefinitioner, Ninian Smarts syv dimensioner og religionssociologiske forklaringer på religiøsitet. Eleverne sammenlignede religionens rolle i det traditionelle, moderne og senmoderne samfund og brugte sekularisering, pluralisme og afsekularisering til at belyse religionens synlighed i hverdagen.
Faglige mål	*Undersøge religionsfaglige problemstillinger med fagets begreber og metoder.* Eleverne afprøvede forskellige religionsdefinitioner på fodbold og anvendte en religionssociologisk model og begreber på eksempler fra deres egen hverdag. De sammenlignede fremstillinger af Gud og tro i tre sange.
Kernestof	Religionsfaglige metoder. Religioners samfundsmæssige og kulturelle betydning i fortid og nutid.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Michael Bork, Religion som begreb og fænomen (inkl. religionsdefinitioner, Smart og fire forklaringer på religiøsitet) (ca. 4 sider). • Michael Bork, Religion og samfund gennem tre epoker (ca. 3 sider). • Michael Bork, Religion i Danmark anno 2025 (inkl. Gullestrups isbjergmodel) (ca. 3 sider). **Supplerende stof** • Hvor meget religion ser du? Billedmateriale og Forms-øvelse (ca. 1 side). • Matthias Claudius, ”Vi pløjed og vi så’de”, dansk gendigtning af Jakob Knudsen (1891), Den Danske Salmebog (med baggrund) (ca. 1 side). • Jesper Jensen, ”Øjet”, fremført af Trille i Musikalske venner (DR, 18. september 1970). Sangtekst med baggrund fra HistorieLab (ca. 1 side). • Nick Cave, ”Into My Arms”, fra The Boatman’s Call (1997). Sangtekst fra nickcave.com med baggrund (ca. 1 side). • Hvor synlig er religion i din hverdag? (refleksionsark) (ca. 0,5 side).
Omfang	Materiale med opgjort sidetal svarer til ca. 14,5 sider. Undervisningstid ca. 5 timer.
Arbejdsformer	Klasseundervisning, individuel læsning, billedrangering i Forms, analyse af sangtekster og fælles drøftelse af religionens synlighed.

Forløb 01	**NORDISK RELIGION**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan kan vi undersøge den førkristne nordiske religion, og hvordan bliver myter og ritualer fortolket i moderne asatro?** Forløbet dækkede kilder til nordisk religion, gudeverdenen, naturreligion, Ragnarok og blot. Forn Sidr og Jim Lyngvild var eksempler på moderne asatro og religion som identitet.
Faglige mål	*Sætte religionens virkningshistorie i relation til dansk kultur.* Eleverne analyserede Ragnarok med myteteori, sammenlignede blot før og nu og brugte religionssociologi på moderne asatro.
Kernestof	Udvalgte sider af yderligere religion med fokus på nordisk religion og moderne asatro. Religioners kulturelle betydning i fortid og nutid samt religionsfaglige metoder.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Lene Madsen m.fl., Grundbogen til religion C (Systime). Hvad er religion?, Myte, Ritual, Overgangsritual og Fire sociologiske teorier om, hvorfor mennesker er religiøse (s. 16–17, 246–248 og 251–255) (10 trykte sider). • Uffe Hartvig Larsen, Vikingers tro og tanke (Akademisk Forlag), ”Kilder til nordisk religion og livsanskuelse” (s. 8–10) (3 trykte sider). • Uffe Hartvig Larsen, Vikingers tro og tanke (Akademisk Forlag), ”Naturfolk og deres religioner” (s. 20–28) (9 trykte sider). • Uffe Hartvig Larsen, Vikingers tro og tanke (Akademisk Forlag), ”Den nordiske mytologi”, afsnit 50–52 om Ragnarok (s. 71–73) (3 trykte sider). • Uffe Hartvig Larsen, Vikingers tro og tanke (Akademisk Forlag), ”Foreningen Forn Sidr – Asa- og vanesamfundet i Danmark” (s. 149–159) (11 trykte sider). • Snorri Sturluson, ”Sigurd Jarls blot”, i Håkon den godes saga (Heimskringla), gengivet i Uffe Hartvig Larsen, Vikingers tro og tanke (Akademisk Forlag), s. 205–206 (2 trykte sider). • Asatrosamling.dk, Ritualet blot i moderne asatro (ca. 1,5 sider). • Carsten Lykke-Kjeldsen m.fl., Begrebsnøglen til religion – teori og metode (Systime, iBog), ”Ritualtyper”. • KS-bogen, ”Det senmoderne samfund: At leve i en genfortryllet verden” (OneNote-titel ”Religion i det senmoderne samfund”) (ca. 1,5 sider). • Lea Braüner Larsen, ”Jim Lyngvild: Jeg håber, skæbnegudinderne har spundet mig et langt og spændende liv”, Religion.dk, 17. januar 2019 (ca. 2 sider). **Supplerende stof** • Uffe Hartvig Larsen, Vikingers tro og tanke (Akademisk Forlag), ”Oversigt over gudeverdenen” (s. 76–79) (4 trykte sider). • Gyldendals leksikon om nordisk mytologi, stamtræ over guderne (ca. 1 side). • Vølvens spådom, afsluttende vers (ca. 0,5 side). • Forn Sidrs hjemmeside og nedslag på Jim Lyngvilds Instagram. • Filmcentralen, Odins øje. • DR, Gåden om Odin, afsnit 3, Hjelmens magt (0:00–8:58) (ca. 1,5 sider). • Heathen BLOT ceremony (videoklip). • TV 2 Kosmopol, Anne på Herrens Mark – Asatro. • DR, Tro til salg, afsnit 2 om moderne asatro.
Omfang	Materiale med opgjort sidetal svarer til ca. 50 sider. Undervisningstid ca. 13 timer.
Arbejdsformer	Fælles læsning, begrebstræning, gruppeanalyse og individuel informationssøgning og præsentation om Forn Sidr.

Forløb 02	KRISTENDOM OG SAMFUND
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan har kristendommens fortællinger, trosforestillinger og historiske udvikling præget den danske folkekirke og dens rolle i samfundet?** Eleverne arbejdede med kristendommens grundfortælling, den historiske og den mytiske Jesus, reformationen og folkekirkens forhold til grundloven. De undersøgte, hvordan kulturkristendom, kirkekristendom og afmytologisering kommer til udtryk i nutidige præsteinterviews og lokale kirkelige tilbud. Forløbet indgår i det fællesfaglige tema Demokrati.
Faglige mål	*Sætte kristendommen og dens virkningshistorie i relation til dansk og europæisk kultur.* Eleverne analyserede syndefaldsmyten og trosbekendelsen, brugte fagbegreber på kirkelige aktivitetsprogrammer og sammenholdt klassiske forestillinger med nutidige præsters fortolkninger.
Kernestof	Kristendom i europæiske og danske fremtrædelsesformer, herunder klassiske og nutidige tekster. Religioners samfundsmæssige og kulturelle betydning samt religionsfaglige metoder.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Lene Madsen m.fl., Grundbogen til religion C (Systime). Jesus Kristus og Kristendommens hovedretninger samt øvrige angivne uddrag (s. 56–58, 60–62, 70–73 og 76–79) (14 trykte sider). • 1 Mos 3,1–24, Syndefaldet i Edens Have (ca. 1 side). • Den apostolske trosbekendelse med introduktion (ca. 0,5 side). • Religionsportalen (Systime), ”Kristendommens gudsopfattelse”, side-id 481 (ca. 1,5 sider). • Myterne til grundfortællingen (lærerproduceret) (ca. 0,5 side). • Den evangelisk-lutherske kirke (undervisningstekst) (ca. 1,5 sider). • Religionsportalen (Systime), ”Folkekirken og grundloven af 1849”, side-id 862, med grundlovsuddrag (ca. 1,5 sider). • Sarah Allingham, ”Hvad er en kulturkristen?”, Religion.dk, 1. august 2006 (ca. 1 side). • Poul Storgaard Mikkelsen, ”Hvad er afmytologisering?”, Religionsportalen (Systime), side-id 896 (ca. 1 side). • Pernille Bramning, ”Præsten tror ikke på Gud”, interview med Thorkild Grosbøll, Weekendavisen, 2. oktober 2003 (ca. 2 sider). • Morten Vestergaard og Thomas Vibjerg, ”Jeg kan ikke tro på, at Jesus fysisk stod op af graven”, interview med Per Ramsdal, Jyllands-Posten, 25. december 2014 (ca. 2,5 sider). • Lokale kirkelige aktivitetsopslag. Drop-in-dåb i Sankt Nicolai Kirke, skumringsmeditation i Kristkirken og kirkeyoga i Dalby Tidende (ca. 1,5 sider, tre opslag). **Supplerende stof** • Oversigt over evangelierne og kristendommens historie (lærerproduceret) (ca. 2 sider). • Oversigt over evangeliernes indhold (lærerproduceret) (ca. 2 sider). • Visuelle fremstillinger af Jesus og kort over religionernes udbredelse (ca. 1 side). • Adam and Eve – In the Garden of Eden (animationsklip). • Den Sorte Skole – Reformationen (klip) (ca. 1,5 sider, ca. 10 min.). • Langt fra Borgen – Folkekirken (ca. 4 sider, 25 min.). • DR Studie, 5 skarpe om Jesus. • DR, De unge præster, afsnit 1.
Omfang	Materiale med opgjort sidetal svarer til ca. 39 sider. Undervisningstid ca. 13 timer.
Arbejdsformer	Klasseundervisning, nærlæsning, religionsfænomenologisk analyse, makker- og gruppearbejde, matrixarbejde og kategorisering af folkekirkelige aktiviteter.

Forløb 03	**FRA MEKKA TIL VOLLSMOSE**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan blev islam til, og hvordan bliver tro, praksis og normer fortolket af muslimer i Danmark i dag?** Forløbet fulgte Muhammeds virke fra Mekka til Medina og introducerede Koranen, hadith, sunni og shia samt de fem søjler. Eleverne undersøgte natterejsen som religiøs fortælling, hajj som ritual og anvendte Jan Hjärpes model på forskellige måder at være muslim på. De arbejdede også med Halime Oguz' fortælling om social kontrol og med forskellige fortolkninger af hovedtørklædet.
Faglige mål	*Redegøre for centrale islamiske forestillinger og analysere deres betydning i historiske og nutidige sammenhænge.* Eleverne læste og lyttede til koranpassager, analyserede natterejsen med myteteori og brugte ritualbegreber på hajj. De anvendte Hjärpes model på danske cases og sammenholdt forskellige begrundelser for at bære tørklæde.
Kernestof	Islam i danske og europæiske fremtrædelsesformer, herunder klassiske og nutidige tekster. Religioners samfundsmæssige og kulturelle betydning samt religionsfaglige metoder.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Michael Bork, "Islam i det moderne Danmark" (OneNote) (ca. 3,5 sider). • Michael Bork, "Muhammed – profet, forbillede og leder" (OneNote) (ca. 2,5 sider). • Koranen, sura 112,1–4 og 49,10 samt 2,183 eller 5,1 (tekst og oplæsning i øvelsen Vi læser og lytter til Koranen) (ca. 0,5 side). • Michael Bork, "De fem søjler" (OneNote) (ca. 3,5 sider). • "Muhammeds natterejse og himmelfart", gengivet efter Al-Sayyid Muhammad ibn 'Alawi al-Maliki, Islamic Doctrines & Beliefs (As-Sunna Foundation of America, 1999). Uddrag brugt i to moduler (ca. 2,5 sider). • Mytiske træk ved natterejsen (analyseark) (ca. 1 side). • Michael Bork, "Forskellige måder at være muslim på" (OneNote, med Jan Hjärpes model) (ca. 3,5 sider). • Michael Bork, "Er tørklædet en religiøs pligt?" (OneNote, med koranpassagerne 24,31 og 33,59) (ca. 3,5 sider). **Supplerende stof** • DR, Tro til salg – Skal muslimer give Rasmus Paludan et kram?. • VICE, World's Largest Pilgrimage (reportage om hajj). • Kampen om mig – Fra Vollsmose til Folketinget (dokumentar om Halime Oguz). • Halime Oguz' familiebilleder (billedmateriale) (ca. 0,5 side).
Omfang	Materiale med opgjort sidetal svarer til ca. 21 sider. Undervisningstid ca. 16 timer.
Arbejdsformer	Klasseundervisning, nærlæsning og lytning, gruppearbejde med fortælling og myteteori, filmanalyse, begrebsanvendelse, quiz og evaluering.

Forløb 04	**BUDDHISME I ØST OG VEST**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan forklarer buddhismen lidelse og frigørelse, og hvordan kommer religionen til udtryk i Asien og i en dansk sammenhæng?** Forløbet tog udgangspunkt i buddhismens rødder i Nordindien og de tre juveler, samsara, karma, de fire ædle sandheder og den otteledede vej. Eleverne brugte livshjulet, et begrebskort og Buddhalegenden til at arbejde med vejen til nirvana. De sammenholdt den klassiske fortælling med Bodil Wellendorfs beskrivelse af konversion og buddhistisk praksis i Danmark. Theravada, mahayana og vajrayana blev introduceret som retninger.
Faglige mål	*Analysere religiøse tekster og praksisser og sætte buddhisme i relation til forskellige kulturelle sammenhænge.* Eleverne undersøgte, hvordan Buddhalegenden fremstiller oplysningen og middelvejen. De brugte buddhistiske fagbegreber på et interview med en dansk nonne og diskuterede forskelle mellem buddhisme i asiatiske og vestlige sammenhænge.
Kernestof	Udvalgte sider af yderligere religion med fokus på buddhisme. Religioners kulturelle betydning og religionsfaglige metoder.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Michael Bork, ”Buddhismen som verdensreligion” (OneNote) (ca. 3 sider). • Michael Bork, ”Buddhismens opståen i Nordindien” (OneNote) (ca. 4 sider). • Michael Bork, ”Buddhas vej – fra samsara til nirvana” (OneNote, med livshjul og uddrag om Buddhas oplysning) (ca. 3,5 sider). • ”Buddhalegenden”, uddrag af en sammenskrivning af buddhistiske fortællinger om Buddhas liv (med kildeintroduktion) (ca. 2,5 sider). • Anders Nielsen, ”Interview med en dansk-buddhistisk nonne”, samtale med Bodil Wellendorf (ani Tenzin Drolkar) i Phendeling, juni 2015, med begrebsnoter (ca. 3 sider). **Supplerende stof** • Vejen til nirvana (begrebskort og opgavebeskrivelse) (ca. 1 side). • Hvordan analyserer man en religionsfaglig tekst? (tekstlæsningsmodel) (ca. 1 side). • DR, Tro til salg, afsnit 4 om vestlig buddhisme.
Omfang	Materiale med opgjort sidetal svarer til ca. 18 sider. Undervisningstid ca. 13 timer.
Arbejdsformer	Klasseundervisning, læsning og begrebsarbejde, opbygning af et begrebskort, myte- og interviewanalyse, makkerarbejde, quiz og evaluering.

Forløb 05	**TRO OG ETIK I VELFÆRDSSTATEN**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan kan kristen og verdslig etik belyse, hvem vi har ansvar for, og hvordan samfundet bør håndtere etiske dilemmaer?** Forløbet undersøgte næstekærlighed i bibelske tekster, hos Luther og i en nutidig debat om flygtninge. Eleverne arbejdede med Det Etiske Råds funktion og anvendte pligtetik, nytteetik og QALY i drøftelser om fx aktiv dødshjælp og prioritering i sundhedsvæsenet. Forløbet indgår i det fællesfaglige tema Velfærd.
Faglige mål	*Diskutere kulturelle værdier på tværs af tid og argumentere fagligt om virkelighedsnære etiske problemstillinger.* Eleverne sammenlignede fortolkninger af næstekærlighed i Verdensdommen og hos Marie Krarup og afprøvede pligt- og nytteetiske argumenter på konkrete dilemmaer. En synopsisøvelse gav træning i flerfaglig formidling.
Kernestof	Etiske og religionsetiske problemstillinger. Kristendom med klassiske og nutidige tekster. Religioners samfundsmæssige betydning og religionsfaglige metoder.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Jakob Sørensen, Suzanne Gudbjerg-Hansen og Ulrik Juel Lavtsen, Flere sider af KS. Velfærdsstaten. Rødder og perspektiver (L&R Uddannelse, 2017), ”Hvad er etik?” (ca. 1 side). • Martin Luther, prædiken om gode gerninger fra Kirkepostillen (1522), uddrag under titlen ”Pligten til at tage sig af sine medmennesker” (ca. 1,5 sider). • Bjergprædikenen, Matt 5–7 (uddrag) (ca. 1,5 sider). • Dele af Bjergprædikenen oversat til nudansk (ca. 0,5 side). • Lignelsen om den barmhjertige samaritaner, Luk 10,25–37 (ca. 0,5 side). • Verdensdommen, Matt 25,31–46 (ca. 1 side). • Marie Krarup, ”De syriske flygtninge er ikke mine næste”, Kristendom.dk, 6. oktober 2015 (ca. 1,5 sider). • Nytte- og pligtetik (lærerproduceret tekst med QALY) (ca. 2,5 sider). **Supplerende stof** • Begrebsliste om etik (ca. 2,5 sider). • Oversigt til Luther-teksten og Answergarden-brainstorm om etiske dilemmaer. • Natholdet undersøger næstekærlighed (klip). • DR, Indefra med Anders Agger – Etisk råd. • Noter til Indefra med Anders Agger – Etisk råd (ca. 1 side). • Det Etiske Råd, dokumentar om aktiv dødshjælp (ca. 5 sider, ca. 29 min.). • Etiske dilemmaer og arbejdsark til modulet (to ark) (ca. 0,5 side).
Omfang	Materiale med opgjort sidetal svarer til ca. 19 sider. Undervisningstid ca. 15 timer.
Arbejdsformer	Klasseundervisning, fælles læsning, tekstsammenligning, dilemmaarbejde og gruppefremlæggelser samt synopsisøvelse.

Samfundsfag C

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb

Forløb 01	Demokrati og politik
Forløb 02	Velfærd og økonomi
Forløb 03	Samfund og individ
Forløb 04	Integration

Materiale med opgjort sidetal svarer til ca. 70 sider.

OneNote-tekster er opgjort med ca. 2.400 anslag pr. side. Film og lyd med angivet spilletid er omregnet med ca. seks minutter pr. side. Trykte sidetal er angivet ved det enkelte materiale.

Faglige mål og kernestof er vurderet ud fra KS-læreplanen for toårigt hf (august 2022, bilag 14A, pkt. 2.1 og 2.2.3).

Undervisningstid i alt 75 klokketimer.

Forløb 01	**DEMOKRATI OG POLITIK**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan fungerer det danske demokrati, og hvad betyder repræsentation og sociale medier for den demokratiske deltagelse?** Forløbet dækkede politiske ideologier og partier, parlamentarisme, magtens tredeling og direkte og repræsentativt demokrati. Eleverne sammenlignede konkurrence- og deltagelsesdemokrati og undersøgte repræsentation, borgerforslag og vilkår for den offentlige samtale.
Faglige mål	*Undersøge politiske problemstillinger med faglige begreber og diskutere konsekvenserne af forskellige synspunkter.* Eleverne placerede partier fordelings- og værdipolitisk, drøftede skævheder i Folketingets sammensætning og brugte Habermas til at diskutere offentlig debat på sociale medier.
Kernestof	Politiske partier og ideologier. Demokrati, deltagelse, rettigheder og pligter. Kvalitativ og kvantitativ metode i arbejdet med artikler, valgdata og figurer.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Vores samfund, Parlamentarisme og regeringsdannelse (id 192, gengivet uddrag) (ca. 1,5 sider). • Vores samfund, Fordelings- og værdipolitik (id 196, figur og uddrag) (ca. 1 side). • Vores samfund, Magtens tredeling (id 190, uddrag) (ca. 0,5 side). • Vores samfund, Direkte og repræsentativt demokrati (id 198, uddrag) (ca. 0,5 side). • Vores samfund, Demokratiets kendetegn (id 200, uddrag og opgave) (ca. 0,5 side). • Vores samfund, Autokrati (id 197). • Vores samfund, Konkurrencedemokrati versus deltagelsesdemokrati (id 199) (ca. 1,5 sider). • Opfattelse af repræsentation – mandatmodellen versus repræsentationsmodellen (fagtekst) (ca. 0,5 side). • Vores samfund, Demokratisering af den offentlige samtale (id 182, uddrag) (ca. 1,5 sider). • Borgerlig offentlighed (Habermas, fagtekst og fokusspørgsmål) (ca. 1 side). • Klassiske ideologier og Hvad er en ideologi? (oversigter og henvisninger).
Anvendt materiale (fortsat)	**Supplerende stof** • Gæt et parti (arbejdsark med politiske udsagn) (ca. 1,5 sider). • Mandat- og procentfordeling ved folketingsvalget 2026 samt Statsministeriets regeringsoversigt (ca. 1 side). • Freedom House, Freedom in the World 2024 (kortøvelse) (ca. 0,5 side). • Mr Nobody Against Putin / Skolelæreren der filmede Putins propaganda i smug (dokumentaruddrag). • DR, Rasmus og andre lærlinge kan ikke spejle sig i det nyvalgte Folketing, hvor over halvdelen er akademikere. • Borgerforslag.dk (introduktion og øvelse) (ca. 0,5 side). • Institut for Menneskerettigheder, Ytringsfrihed og selvcensur, figur om debat på Facebook fordelt på køn (ca. 0,5 side). • Fake news, ekkokamre og shitstorme (arbejdsark) og figur om kommunikation mellem politikere og befolkning (ca. 1 side). • DR Deadline, Konspirationsteoriernes tidsalder. • TV 2, Landmand ønsker folkeafstemning (klip).
Omfang	Materiale med opgjort sidetal svarer til ca. 13,5 sider. Undervisningstid ca. 20 timer.
Arbejdsformer	Klasseundervisning, læsning med fokusspørgsmål, partiøvelse, gruppearbejde, fremlæggelse, figurlæsning og begrebstest.

Forløb 02	**VELFÆRD OG ØKONOMI**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan fungerer den danske velfærdsmodel, og hvilke økonomiske og politiske muligheder findes der for at håndtere dens udfordringer?** Eleverne sammenlignede velfærdsmodeller, arbejdede med velfærdstrekanten og undersøgte velfærdsstatens udfordringer. Forløbet omfattede det økonomiske kredsløb, BNP, inflation, arbejdsløshed, konjunkturer og finanspolitik samt globalisering og konkurrencestaten. Materialet omfatter også køn og ligestilling fra første år. Forløbet er angivet som fællesfagligt.
Faglige mål	*Undersøge økonomiske sammenhænge og udvikle fagligt begrundede løsningsforslag til velfærdsstatens udfordringer.* Eleverne anvendte det økonomiske kredsløb, læste økonomiske nøgletal og fremlagde forslag om velfærd med brug af velfærdstrekanten og strategier for reform.
Kernestof	Velfærdsprincipper, stat, marked og civilsamfund. Det økonomiske kredsløb, økonomiske mål og styringsinstrumenter. Politiske beslutninger i global sammenhæng, ligestilling samt kvalitative og kvantitative metoder.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Det økonomiske kredsløb (Vores samfund, id 139 og 175, samt gengivet fagtekst og opgaver) (ca. 2 sider). • Hvad kendetegner god økonomi? (oversigt) (ca. 0,5 side). • BNP – et mål for økonomien (fagtekst med figurer) (ca. 1 side). • Inflation – årsager og konsekvenser (Vores samfund, id 174, uddrag) (ca. 1,5 sider). • Arbejdsløshed (fagtekst og figur) (ca. 1 side). • Høj- og lavkonjunktur (Vores samfund, id 172, og figur fra Luk samfundet op!, id 403). • Luk samfundet op!, Ekspansiv og kontraktiv finanspolitik (id 459, uddrag og øvelser) (ca. 2 sider). • Luk samfundet op!, Velfærdsmodellerne (id 571, universel, residual og korporativ model). • Velfærdsstaten og velfærdsklemmerne (fagtekst og figur) (ca. 2 sider). • Velfærdstrekanten (model og opgave) (ca. 0,5 side). • Stramnings-, opkvalificerings-, nedskærings- og udvidelsesstrategier (fire korte fagtekster) (ca. 1,5 sider). • Vores samfund, Fra velfærdsstat til konkurrencestat (id 212, uddrag i arbejdsplanen).
Anvendt materiale (fortsat)	**Supplerende stof** • DR, Tysk økonomi er på vej i minus – og det er dårligt nyt for hele Europa (2024, artikel med arbejdsark) (ca. 2,5 sider). • Danmarks Nationalbank, Dansk økonomi i balance trods usikre tider (19. marts 2025, uddrag og spørgsmål) (ca. 1,5 sider). • Martin Bahn, Så er ældrebyrden heller ikke en større trussel mod Danmark, Information (2021, artikel og spørgsmål) (ca. 5 sider). • Etik.dk, Velfærdsekspert: Den universelle velfærdsstat er i opbrud (2019, artikel og spørgsmål) (ca. 1,5 sider). • Ældrebyrden (figur over befolkningen fordelt efter alder) (ca. 0,5 side). • Projekt om velfærdsstatens udfordringer (opgave og fremlæggelsesark) (ca. 1 side). • Selvfundet empiri til velfærdsprojektet (omfang varierer mellem grupper). • TV 2, materiale om foreslået SU-nedskæring (uddrag) (ca. 0,5 side). • PISA-materiale i konkurrencestatsarbejdet (TV Avisen, TV 2 og ministeriets resultatoversigt). • Information, Tabermanden er vor tids neandertaler (2011, artikel og spørgsmål) (ca. 2,5 sider). • Cecilia Bonefeld-Dahl, Er danske kvinder bare for dumme?, Berlingske Tidende (2010, debatindlæg og spørgsmål) (ca. 2 sider). • Klip om kvindelige ledere, demonstration for ligeløn og sexisme i mediebranchen.

Forløb 02	**VELFÆRD OG ØKONOMI**
Omfang	Materiale med opgjort sidetal svarer til ca. 29 sider. Undervisningstid ca. 24 timer.
Arbejdsformer	Klasseundervisning, arbejde med statistik og økonomiske modeller, matrixgrupper, læsning, selvstændigt projektarbejde, materialesøgning og gruppefremlæggelser.

Forløb 03	**SAMFUND OG INDIVID**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan påvirker samfundets forandringer den enkeltes identitet, muligheder og oplevelse af risiko?** Forløbet belyste socialisering og identitetsdannelse gennem Giddens og Ziehe, social arv og ulighed gennem Bourdieu. Teorierne blev sat i forbindelse med familieformer, unges valg, uddannelse og tillid under coronapandemien.
Faglige mål	*Anvende sociologiske begreber til at forklare sociale mønstre og udviklingstendenser.* Eleverne arbejdede med begrebseksempler og korte elevfilm om Ziehe og satte Becks risikosamfund i relation til en artikel om tillid under coronapandemien.
Kernestof	Identitetsdannelse og socialisering. Sociale og kulturelle forskelle. Kvalitativ og kvantitativ metode i arbejdet med cases og undersøgelsesresultater.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Anthony Giddens og det senmoderne samfund (Samfundsfag.dk, undervisningsnoter og uddrag) (ca. 2,5 sider). • Pierre Bourdieu (Brejnrod, P., Grubb, U. & Larsen, S. K. (2020). 11. Pierre Bourdieu om social ulighed. Sociologi. Gyldendal. https://sociologi.systime.dk/?id=140, Samfundsfag.dk, noter om habitus, kapital, felt og livsstil) (ca. 5 sider). • Thomas Ziehe (Samfundsfag.dk, noter om individualisering og kulturel frisættelse) (ca. 1,5 sider). • Ideologier (Brøndum, P. & Carlsen, M. B. (2026). TEMA 1: ULIGHED OG VELFÆRD. VORES SAMFUND. Forlaget Plenum. https://voressamfund.ibog.forlagetplenum.dk/?id=135) • Gini-koefficient (Vores samfund, 0,5 side). **Supplerende stof** • Lærerpræsentation om Giddens og familieformer (slides og figurer) (ca. 1 side). • Lærerpræsentation om Bourdieu og social arv (slides) (ca. 1 side). • Giddens – Den senmoderne familie og klip om familieformer (videoer). • Ziehe: potensering, ontologisering og subjektivisering (tre klip og opgave til elevfilm). • Her går det godt, Du er giftig (podcast med Philippe Grandjean). • Karsten Albek og Nina Louise Aagaard, Tillid kan have reddet liv under corona-epidemien, VIVE (2025, artikel og spørgsmål) (ca. 1,5 sider).
Omfang	Materiale med opgjort sidetal svarer til ca. 11,5 sider. Undervisningstid ca. 13 timer.
Arbejdsformer	Læreroplæg, arbejde med fagtekster og eksempler, gruppeøvelser, korte elevfilm og artikelanalyse.

Forløb 04	**INTEGRATION**
Forløbets indhold og fokus	**Hvordan kan samfundsfaglige teorier og data belyse migration og integration?** Forløbet dækkede migration, integrationsformer, værdipolitik, socialisering og jeg- og vi-kultur. Eleverne brugte Bourdieu på uddannelsesforskelle og Honneth på ligebehandling. De diskuterede også ghettoloven.
Faglige mål	*Undersøge sociale og kulturelle forskelle med teori og empiri og diskutere integrationspolitiske løsninger.* Eleverne sammenholdt PISA-tal og Bourdieus begreber, analyserede kriterierne for parallelsamfund og anvendte Integrationsbarometret i en opgave om anerkendelse.
Kernestof	Identitetsdannelse og socialisering, sociale og kulturelle forskelle, værdipolitik samt kvalitative og kvantitative metoder.
Anvendt materiale	**Materialer til kernestoffet** • Ærkedansker perkerdansker, migration, opholdsgrundlag og integrationsformer (id 130, 136, 137 og 135). • Samfundsfag.dk, Push/pull-faktorer (uddrag) (ca. 0,5 side). • Samfundsfag.dk, Integration, assimilation, segregation og indvandrerpolitik (gengivne uddrag) (ca. 2 sider). • Vores samfund, Værdipolitik (id 196) (se forløb 01. Tælles én gang). • Ærkedansker perkerdansker, Pierre Bourdieu, Habitus, De tre kapitalformer og Felt (id 168 og 169, uddrag og nye slides) (ca. 4 sider). • Ærkedansker perkerdansker, Identitetsdannelse i det senmoderne og det traditionelle samfund samt Jeg-kultur versus vi-kultur (id 178 og 176) (ca. 3 sider). • Luk samfundet op!, Axel Honneth og anerkendelsesteorien (id 522, uddrag) (ca. 2 sider). • Onenote: Medborgerskab (ca. 1 side) **Supplerende stof** • Kulturforskelle og integration (arbejdsark) (ca. 0,5 side). • Ikkevestlige indvandrere og integration (arbejdsark med tabeller over migration og opholdsgrundlag) (ca. 1 side). • VIVE, PISA-figur om elever med indvandrerbaggrund (s. 41 ifølge modulmaterialet) og skriveøvelse (ca. 1 side). • Jyllands-Posten, Holdningsspørgsmål vedrørende homoseksualitet (2024, figur og opgave) (ca. 0,5 side). • Altinget, Overblik: Her er hovedpunkterne i regeringens ghettoplan (uddrag om 2018-aftalen) (ca. 0,5 side). • Social- og Boligministeriet, Liste over parallelsamfund pr. 1. december 2025 (uddrag) (ca. 0,5 side). • DR P3 Essensen, Kampen om ghettoloven (udsendelse). • Integrationsbarometret, mål 5 om ligebehandling (datauddrag og arbejdsark) (ca. 0,5 side).
Omfang	Materiale med opgjort sidetal svarer til ca. 16 sider. Undervisningstid ca. 18 timer.
Arbejdsformer	Klasseundervisning, par- og gruppearbejde, teorilæsning, figur- og tabellæsning, korte skriftlige øvelser og diskussion.